

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ TƏHSİL NAZİRLİYİ
MİNGƏÇEVİR DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

**DAVAMLİ İNKİŞAF STRATEGİYASI: QLOBAL TRENDLƏR,
MİLLİ TƏCRÜBƏLƏR VƏ YENİ HƏDƏFLƏR**

I Beynəlxalq elmi konfransın materialları
Mingəçevir, 10-11 dekabr 2021-ci il
I CİLD

**SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA STRATEJİSİ: KÜRESEL
EĞİLİMLER, ULUSAL DENEYİMLER VE YENİ HEDEFLER**

I Uluslararası Bilimsel Konferansın bildirileri
Mingəçevir, 10-11 Aralık 2021
CİLT I

**SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGY: GLOBAL
TRENDS, NATIONAL EXPERIENCES AND NEW GOALS**

Proceedings of The First International Scientific Conference
Mingachevir, 10-11 December 2021
VOLUME I

**СТРАТЕГИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ГЛОБАЛЬНЫЕ
ТРЕНДЫ, НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОПЫТЫ И НОВЫЕ ЦЕЛИ**

Материалы I Международной научной конференции
Мингячевир, 10-11 декабря 2021 года
ТОМ I

Azərbaycan–Çexiya multikultural-mədəni əlaqələrinin təsviri sənətimizdə əksi

Emil Raul oğlu Ağayev

*Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji kolleci
emilaghayev93@mail.ru*

Dünya xalqlarının inkişafı, qarşılıqlı münasibətləri bəşəriyyət üçün vacib amillərdən biridir. Bu ideyaların möhkəmlənməsində əsas yeri multikultural-mədəni əlaqələr tutur. Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra dünya ölkələri ilə bütün istiqamətlərdə uğurlar qazanır. Xüsusilə bütün sahələrdə yüksək səviyyədə əlaqələrimiz olan ölkələrdən biri də Çexiyadır. Hər iki ölkənin mədəniyyət əlaqələri əsaslı şəkildə vurğulanmalıdır.

Çex sənətşünası M.Rşıtsa Qobustanda geniş tədqiqatlar aparmış və bu haqda “Dünyanın beş hissəsinin qaya təsvirləri” adlı yeni kitabında geniş elmi fikirləri ilə öz münasibətini bildirmişdir. Rəssamlarımız da paytaxt Praqanın doğmalığını hiss edərək, bu şəhərə üstünlüyü ilə seçilən lirik əsərlər həsr etmişlər.

Təsviri sənətimizdə öz mənzərələri ilə geniş şöhrət qazanan Böyükağa Mirzəzadə yaradıcılığına nəzər yetirsək, Praqaya həsr edilən əsərləri görə bilərik. 1962-ci ildə “Praqanın görünüşü” əsərində rəssam bütün diqqətləri paytaxt şəhərin vedutasına çəkir. İmpressionizm ənənələrinə, rəng, üslub xüsusiyyətlərinə ciddi şəkildə riayət edir. Işıq-hava perspektivindən istifadə

edərək, əsəri iki hissəyə aydın və dumanlı rəng qamması ilə əhatə etmişdir. Digər bir əsərində isə şəhərin bir küçəsinə diqqətləri çəkərək “Praqada gecə” (1962) (ill. 1) adlandırmışdır. Kompozisiyada daha çox qırmızı rəngin semantik parlaqlılığını əldə etmişdir. Puantilistlərin təsviri-nəzəri prinsipləri əsərdə aydın vurğulanmışdır. “Müqəddəs Vita məbədi” (1959), “Praqa” (1959), “Vltavanın sahilində” (1959) əsərlərində tarixi Praqanın simvollarına multikultural mədəni dəyərlərin birləşdiyi mərkəz kimi təqdim edilmişdir.

İll. 1. Böyükağa Mirzəzadə. “Praqada gecə” (1962) (kətan, yağlı boya)

“Praqada səhər” (1961) əsərində isə mavi rəngin tam əhatəli formada şəhəri əhatə etməsi Kamil Xanlarovun bu mövzuya olan maraqlı münasibətini görə bilərik. Əsərdə daha çox panoramlı perspektiva ilə şəhərin memarlığı, Səttarsayağı rəng palitrasına əhatələnmiş estetik baxışların bitkinliyini görə bilərik. Yaradıcılığı daha çox sərt üslubla bağlı olan Tahir Salahovun “Praqa” silsilələrində də fırçanın cəld hərəkətliyi izlənilir.

Qrafika tariximizdən danışırıqsa mütləq xalq rəssamı Arif Hüseynovun adını vurğulamalıyıq. “Folklor bayramı. Moravia” (1985) (ill. 2), “Praqada şənbə günü” (1982) ağ-qara rənglərlə Çex xalqının məişəti, geyim estetikası, milli dəyərlərinə multikultural baxışları ilə seçilir.

İll. 2. Arif Hüseyinov. “Folklor bayramı. Moravia” (1985) (kağız, tuş)

Müasir dövrümüzdə də Bakı–Praqa multikultural-mədəni əlaqələrini genişləndirərək, dünya ölkələrinə nümunə olacaqdır.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Mirzəzadə B. Bakı: Şərq-Qərb, 2013, 104 s.
2. Müzəffərli D. Multikulturalizm və tolerantlıq diyarı Azərbaycan. Bakı, 2016, 119 s.